

України від 10.11.2014 [Електронний ресурс] // Офіційний сайт Національного банку України. — Режим доступу : <http://www.bank.gov.ua>.

Штепенко К.П., Миргородська А.О. Стан і перспективи розвитку криптовалюти у світі – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://fp.cibs.ubs.edu.ua/files/1802/18sk_kvs.pdf

Сидор Г. В. Криптовалюта – гроші майбутнього / Андрусів, Г. В. Сидор, Г. І. Давидовська // Актуальні проблеми економіки та управління в епоху глобальних викликів і загроз : зб. матер. Всеукр. наук.-практ. конф., (м. Дніпро, 26–27 квіт. 2018 р.). – в 2-х томах. – Т. 2. – Дніпро, 2018. – С. 304–306.

УДК 347.746

ОСОБЛИВОСТІ ВЕКСЕЛЬНОГО ОБІГУ В УКРАЇНІ

Р. Т. Мацьків, А. В. Яцюк

*Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу
e-mail: uv@nung.edu.ua*

Сучасні економічні умови функціонування вимагають нових підходів до використання векселя саме як інструмента вексельного обігу і вдосконалення методів забезпечення інтересів суб'єктів таких відносин. Тому важливо зосередитись на вирішенні проблеми виявлення надійності юридичних і фізичних осіб – учасників вексельних відносин. Модифікована інфраструктура вексельного ринку може сприяти тінізації вексельного обігу через підвищення його інформаційної прозорості, ліквідацію недобросовісних суб'єктів ринку. Ці проблеми є початковими і досить актуальними для України.

Дослідження у сфері вексельного обігу здійснюють зарубіжні та вітчизняні вчені. У своїх працях вони визначають економічну сутність векселя, його види та форми, систематизують законодавство щодо вексельного обігу, досліджують особливості вексельного обігу на різних етапах його розвитку. Однак, на сучасному етапі актуальною є необхідність вирішення питань організації та методики аналізу вексельних операцій в системі управління вексельним обігом суб'єктів економічної діяльності України та теоретичного обґрунтування даної проблеми.

Вексельний обіг – одне з найскладніших питань у теорії і практиці управління, адже вексель, будучи ринковим інструментом управління, дає підприємству змогу, по-перше, продовжити термін платежу відповідно до потреб підприємства, по-друге, сприяє підвищенню вартості фірм за рахунок зменшення обсягів протермінованої заборгованості, по-третє, заборгованість за векселем є надійнішою, оскільки він – найліквідніший фінансовий інструмент [1].

Вексельний обіг ефективний при значному наповненні ринку товарами. Тільки за таких обставин продавець починає шукати покупця та створює для нього найбільш вигідні умови. У процесі становлення ринку та підвищення

динамічності економіки України вексель знову опиняється в центрі уваги тому що:

по-перше – він за своєю природою є цінним папером, який дозволяє оперативно вирішувати багато складних господарських та фінансових проблем;
по-друге – комерційні банки та комерційні структури вже накопичили певний досвід проведення господарських операцій з використанням векселів;
по-третє – вексель розглядається урядом України як один з головних засобів проведення взаєморозрахунків боргів підприємств і виходу з платіжної кризи;

по-четверте – якщо взяти до уваги значну кількість нормативних актів, які регулюють порядок випуску та використання векселів, то можна стверджувати, що в Україні вже створена мінімально необхідна правова база, яка однак вимагає дуже детального доопрацювання та доповнення, у тому числі з точки зору її узгодження з чинним законодавством [2].

Зараз вексель займає досить великий сегмент українського ринку цінних паперів. Практика використання суб'єктами підприємницької діяльності векселів у господарській діяльності нараховує вже не один рік. Особливо значні «обороты» вексельний обіг набрав після введення заборони на здійснення операцій по поступці вимоги і переказу боргу й на багатьох підприємствах по фактичних обсягах використання переступило грошову і навіть бартерну форми розрахунків

Україні вексель випускається у зв'язку з наданими товарами, виконаними роботами або наданими послугами. Крім обслуговування товарних операцій, векселі в Україні сьогодні застосовуються й у тих сферах, де їхнє використання ніяк, не відповідає класичним принципам вексельного права, а саме: у бюджетних і податкових правовідносинах (наприклад, податкові векселі по ПДВ, пенсійні векселі, акцизні векселі і т.д.).

Але, незважаючи на настільки широке їхнє використання, законодавче регулювання вексельного обігу одночасно має протиріччя.

Насамперед, це стосується сфери оподаткування, де формулювання законів ставлять у безвихідь навіть дуже досвідчених бухгалтерів і фахівців з оподаткування. Це, у свою чергу, дає велике поле для роз'яснень податкових органів, що за останні декілька років неодноразово змінювали свою позицію по ключових проблемах оподаткування вексельних операцій [3].

Особливості обігу векселів в Україні визначає Закон «Про обіг векселів в Україні» від 05.04.2001 року. У ньому, зокрема, зазначено:

- Векселі складаються у документарній формі на спеціальних бланках з відповідним ступенем захисту від підроблення і не можуть бути переведені у бездокументарну форму.

- Вексель, який видається на території України і місце платежу за яким також знаходиться на території України, складається державною мовою.

- Видавати переказні і прості векселі можна лише для оформлення грошового боргу за фактично поставлені товари, виконані роботи, надані

послуги.

- Векселедавець зобов'язаний вести реєстр виданих векселів.

Сума векселя, виражена в іноземній валюті, на території України може бути сплачена в національній валюті України за курсом НБУ на день настання строку платежу чи в іноземній валюті з додержанням вимог валютного законодавства України [4].

Правильно організований вексельний обіг дозволяє гарантувати повноту і своєчасність оплати зобов'язань, встановлює правову взаємозалежність покупця і продавця продукції (товарів, робіт, послуг) та передбачає їх взаємоконтроль, а також цивілізоване вирішення питань в разі невиконання зобов'язань.

Досвід використання векселів у світі доводить, що через їх специфіку найвигіднішим є застосування в кризових умовах: вони замінюють банківське короткострокове кредитування комерційним, а також знижують рівень дебіторської та кредиторської заборгованостей між суб'єктами господарювання.

міжнародне вексельне право (до якого в 1999 р. приєдналася й Україна) максимально захищає всіх учасників вексельного обігу, що забезпечує довіру до цього інструменту в світі. Яскравим підтвердженням є те, що країни-учасниці ЄС в кризових умовах виходили на ринок зовнішніх запозичень саме з векселями.

Таким чином, слід зауважити, що під час фінансової кризи вексель як інструмент комерційного кредиту є надзвичайно актуальним, що дозволяє мобілізувати на внутрішньому ринку дешеві ресурси для розвитку економіки.

Список використаних джерел:

Гуткевич С. О., Корінько М. Д. Вексель у системі цінних паперів: проблеми становлення та розвитку. К. : Вид-во Європейського університету, 2006. 119 с.

Фещенко Н.М. Вексельний обіг в Україні: проблеми та шляхи їх вирішення. *Економіка, фінанси, право*. Київ, 2007. № 3. С. 22–24.

Руденко Т.А. Вексельний обіг та перспективи використання фінансових векселів в Україні. *Фінансовий ринок України*. Київ, 2009. № 7-8. С. 15–19.

Харун О. А., Дубицька О. В. Перспективи розвитку вексельного обігу в Україні. *«Молодий вчений»*. Херсон, 2017. - № 6 (46). С. 518 – 522.

Про обіг векселів в Україні: Закон України від 05. 04. 2001р. № 2374 – 111 зі змінами та доповненнями. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2374-14>